

Handleiding voor schoolbesturen bij de staking op 15 maart 2019

Vakbonden AOb, FNV Onderwijs en Onderzoek en FvOv roepen op 15 maart een staking uit voor alle onderwijssectoren, van het primair onderwijs tot universiteit. De staking maakt onderdeel uit van de actieweek (11 t/m 15 maart) die wordt afgesloten met een landelijke onderwijsstaking op 15 maart op het Malieveld in Den Haag. De AOb, FNV en FvOv vinden dat er in alle sectoren meer geld moet komen voor verbetering van de salarissen. Daarnaast eisen de vakbonden dat er geld vrijgemaakt wordt om de werkdruk te verlagen.

CNV Onderwijs doet wel mee aan de actieweek maar ondersteunt de staking niet. Het is daarom lastig in te schatten hoeveel medewerkers in het primair onderwijs het werk neer zullen leggen op vrijdag 15 maart.

Iedere werknemer in Nederland heeft op basis van het stakingsrecht het recht om het werk neer te leggen. Meestal protesteren werknemers dan tegen hun werkgever. De staking van 15 maart is niet een op de werkgever gerichte staking, maar een politieke staking. Vakbonden en werknemers hanteren dan het middel van staking om druk uit te oefenen op de politiek.

De PO-Raad vindt het aan individuele schoolbesturen zelf om te bepalen of ze de actie ondersteunen. We vinden het belangrijk dat serieus in onderwijs wordt geïnvesteerd. De PO-Raad maakt zich hard voor een eerlijk salaris voor werknemers in het primair onderwijs en het verminderen van werkdruk. In 2017 en 2018 deed ze dat ook als partner in het PO-front: een unieke samenwerking van werknemers- en werkgeversorganisaties waarmee veel is bereikt (270 miljoen voor salarissen en 430 miljoen om werkdruk te bestrijden). In oktober vorig jaar stopte het PO-front zodat de partijen zich ook op andere onderwerpen kunnen richten. Zo is de agenda van de PO-Raad breder en wil ze zich ook focussen op andere issues zoals het inhalen van tekorten op de lumpsumbekostiging (materiële instandhouding), het ongedaan maken van bezuinigingen op de onderwijsachterstandsmiddelen en verdere investeringen in de kwaliteit van het onderwijs.

De belangrijkste vragen over de staking hebben we op een rij gezet in deze handleiding om de leden van de PO-Raad te ondersteunen. In de handleiding vindt u informatie over waar u aan moet denken bij de staking en hoe dit juridisch allemaal werkt. We hebben de informatie verdeeld in actie- en aandachtspunten voor, tijdens en na de stakingsdag.

Voor de actie

Vakbonden AOb en FNV roepen op tot staking

De vakbonden AOb, FNV Onderwijs en Onderzoek en FvOv zullen de staking ongeveer een week van te voren formeel aanzeggen bij de PO-Raad als werkgeversorganisatie. De PO-Raad maakt dit via haar website (en nieuwsbrief) bekend. De AOb, FNV en FvOv zullen de medewerkers van onderwijsinstellingen in alle sectoren oproepen tot een dag volledige werkonderbreking op 15 maart. Er wordt een dag geen les gegeven en ook geen ander werk verricht. Met de oproep van de vakbonden valt de staking onder het recht op collectief actievoeren.

Overleg op de school

Medewerkers van scholen hebben het recht om te staken. Voor u is het handig om tijdig te weten welke medewerkers wel en welke medewerkers niet mee willen doen aan de staking en daar een inventarisatie van te maken.

Als duidelijk is hoeveel medewerkers op een school gaan staken, is ook duidelijk of de schooldeuren open kunnen. Het is ook mogelijk dat sommige klassen wel les krijgen en andere niet. Als wordt besloten dat de school een dag dicht blijft en er zijn medewerkers die niet mee willen staken, kunt u alvast nadenken over vervangende werkzaamheden.

U bepaalt natuurlijk zelf in welke mate en in welke vorm u de actie ondersteunt. De PO-Raad staat achter de doelen van de actie. Nu de PO-Raad geen onderdeel meer uitmaakt van het PO-front vindt de sectororganisatie het aan individuele schoolbesturen zelf om te bepalen of ze de actie ondersteunen.

Salarissen wel of niet doorbetalen

Medewerkers mogen op basis van het stakingsrecht besluiten dat ze het werk volledig onderbreken. Dan hebben ze geen recht op salaris. Voor medewerkers in het bijzonder onderwijs is dit vastgelegd in artikel 7:628 van het Burgerlijk Wetboek dat stelt: 'geen arbeid, geen loon'. In de CAO PO is in artikel 11.2 lid 6 een vergelijkbare bepaling opgenomen. Ook voor medewerkers in het openbaar onderwijs geldt dat zij tijdens een volledige werkonderbreking geen recht hebben op salaris. Omdat bonden een staking organiseren, handelen medewerkers niet onrechtmatig als zij besluiten te staken. Zij kunnen daarvoor dus niet worden gesanctioneerd. Ook is meedoen aan de staking geen reden voor ontslag.

Staken is een zaak tussen werkgevers en werknemers. Het schoolbestuur kan het salaris van stakende medewerkers doorbetalen maar het moet niet.

Wanneer een werkgever besluit om door te betalen zal het schoolbestuur hier geen last van krijgen tijdens de accountantscontrole van de jaarcijfers 2019. De Inspectie van het Onderwijs, als verantwoordelijke voor de totstandkoming van het accountantscontroleprotocol, heeft vorig jaar richting accountants aangegeven dat loondoorbetaling niet onrechtmatig is en dat er daarom in de accountantscontrole ook niet hoeft te worden gecontroleerd of schoolbesturen al dan niet hebben doorbetaald tijdens de staking. Schoolbesturen hoeven dan niet te registreren wie er wel en niet hebben gestaakt. Dit moet wel als een schoolbestuur besluit om de salarissen niet door te betalen (zie verderop bij Registreren stakers).

De stakingskassen van de AOb en FNV gaan open; medewerkers die lid zijn van deze vakbonden krijgen bij inhouding van het salaris een vergoeding uit de stakingskas. FvOv roept wel op tot een staking, maar heeft geen stakingskas om leden bij staking uit te betalen. Leden van CNV of AVS krijgen geen stakingsuitkering, omdat deze vakbonden de stakingen niet steunen. Als u het salaris van uw medewerkers doorbetaalt, dan betaalt u het salaris van alle medewerkers door. U kunt geen onderscheid maken tussen medewerkers die wel en niet lid zijn van een vakbond. De leden van de AOb en FNV krijgen dan geen vergoeding uit de stakingskas.

Elk schoolbestuur bepaalt zelf of het al dan niet salaris doorbetaalt tijdens de staking. De PO-Raad geeft daar geen advies over. Voor medewerkers is het belangrijk om te weten of u wel of niet van plan bent salaris in te houden als zij staken. Wij adviseren u dan ook dit vooraf duidelijk aan uw medewerkers te communiceren.

Indien u besluit om stakende medewerkers niet door te betalen, is het belangrijk om een antwoord te hebben op de vraag wat u met het in te houden geld doet. Sommige schoolbesturen hebben het geld nodig om later extra lessen te organiseren, zodat de leerlingen voldoende onderwijstijd krijgen. Andere schoolbesturen overleggen met de (P)GMR over de besteding van het geld dat is ingehouden. Het geld moet hoe dan ook worden besteed ten behoeve van het onderwijs.

Informereren

- U informeert vooraf de MR over de staking.
- U zorgt dat de school/scholen de ouders tijdig informeert/informereren over de actie en wat de actie betekent voor hun kinderen. Een voorbeeldbrief kunt u vinden op onze website (alleen voor leden met een account voor mijn.poraad.nl).
- U informeert uw leraren over uw besluit t.a.v. salarisdoorbetaling. U kunt daarbij uitleggen hoe u tot dat besluit bent gekomen.

Tijdens de staking

Scholen dicht

Als medewerkers op uw school besluiten te staken en het werk volledig neer te leggen, dan kan het zijn dat de school niet open kan, of dat sommige klassen geen les krijgen. Daar kan het schoolbestuur niets aan doen, dit is overmacht.

Het is niet toegestaan om uitzendkrachten of payrollmedewerkers in te huren om personeel te vervangen, dit ondermijnt het recht op staken. Het is wel toegestaan om eigen personeel te vragen om extra te werken tijdens de staking, of om vervangers in te zetten. Werkwillige medewerkers hebben echter het recht om te weigeren het werk van stakende collega's over te nemen. Een weigering tot uitvoering van dit werk mag voor de medewerker geen negatieve consequenties hebben.

Scholen mogen ouders verzoeken om de leerlingen, die geen les kunnen krijgen, gedurende de staking zelf op te vangen.

Leerlingen opvangen

Er wordt door juristen verschillend gedacht over een eventuele zorgplicht van schoolbesturen voor de leerlingen. Sommige juristen vinden dat die zorgplicht er wel is en dat leerlingen opgevangen moeten worden als het echt niet anders kan. Andere juristen zeggen dat het niet hoeft als de sluiting van de school op tijd wordt aangekondigd. Het Ministerie van OCW gaat uit van een opvangplicht, dus wij adviseren schoolbesturen hier verstandig mee om te gaan. Als de school door een staking dichtgaat, moet het schoolbestuur beslissen hoe wordt omgegaan met de opvang van leerlingen en ouders daar ook goed over informeren. Als het bestuur ervoor kiest om wel een zorgplicht op zich te nemen, dan moeten ouders worden geïnformeerd bij wie zij terecht kunnen als ze hun kinderen zelf niet op kunnen vangen. U kunt bijvoorbeeld een telefoonnummer in de brief naar ouders opnemen, dat zij kunnen bellen als ze echt geen opvang voor hun kinderen kunnen regelen. U mag daarbij overigens best kritisch zijn, van ouders mag worden verwacht dat zij zich echt inzetten om zelf opvang te organiseren.

Het schoolbestuur moet bedenken hoe het vorm geeft aan de opvang van leerlingen. Dat kan door op een (of meerdere scholen) medewerkers die wel willen werken in te zetten voor de opvang van leerlingen die anders nergens terecht kunnen. Als dat niet kan, kan het bestuur ook zorgen dat leerlingen kunnen worden opgevangen door externe buitenschoolse opvang. De kosten daarvan zijn dan in principe voor de ouders, niet voor het schoolbestuur. Ouders moeten daarvan uiteraard op de hoogte worden gesteld.

Registeren stakers

Als u salaris inhoudt, dan moet u bijhouden welke medewerkers wel en niet staken. U moet registeren wie er wel en niet werken.

Het kan voorkomen dat leraren niet mee willen doen aan de staking, maar geen les kunnen geven of hun gewoonlijke werk niet uit kunnen voeren vanwege de staking. In dat geval kan de werkgever zorgen voor vervangende werkzaamheden voor deze werkwillige leraren. Deze leraren krijgen dan gewoon doorbetaald.

Als leraren wel willen werken maar door de staking echt niet kunnen werken, mag ook hun salaris worden ingehouden. Zij hebben immers ook baat bij de staking. Wij gaan ervan uit dat het dan wel echt om uitzonderingsgevallen gaat, uitgangspunt is dat ze vervangend werk krijgen.

Na de staking**Gemiste werkdag en onderwijstijd**

Door de staking zal er op sommige scholen een dag geen les worden gegeven. De Onderwijsinspectie controleert in het toezicht op de schoolbesturen of er op elke school aan de minimale onderwijstijden is voldaan (7520 uur in 8 lesjaren). Een schoolbestuur moet ervoor zorgen dat aan deze eisen wordt voldaan, ook als er in een schooljaar wordt gestaakt. Dat is geen excuus om de onderwijstijd niet te halen.

Wat kan een schoolbestuur wel doen (als extra lessen nodig zijn om voldoende onderwijstijd te halen)?

- Medewerkers vragen of zij op vrijwillige basis op een later moment een dag willen lesgeven. Dit gebeurt dan bijvoorbeeld op basis van een tijdelijke uitbreiding van de arbeidsovereenkomst. Medewerkers krijgen deze uren uitbetaald.
- U kunt een vervanger vragen op een later moment een dag lesgeven in te halen. De vervanger krijgt daar uiteraard voor betaald.
- U kunt uw eigen personeel vragen om op een later moment een dag les te geven, in plaats van ander werk. Dit kan alleen in overleg met de medewerker. Als de medewerker toestemt om een dag extra les te geven, maak dan ook afspraken over welk werk de medewerker dan niet doet. Het is niet de bedoeling dat als medewerkers een dag lesgeven inhalen, zij in feite toch hun stakingsdag aan het inhalen zijn.

Gemiste werkdag hoeft niet te worden ingehaald door medewerkers

Als medewerkers besluiten deel te nemen aan de staking dan hoeven zij hun werktijd later niet in te halen. Medewerkers verplichten de werktijd later alsnog in te halen is in strijd met het recht op staken. Ook hoeven medewerkers geen verlof op te nemen voor de tijd die zij hebben gestaakt.

Inhouden salaris

U houdt salaris in voor de uren dat er niet wordt gewerkt, terwijl de medewerker wel was ingeroosterd. Onder salaris wordt in deze verstaan salaris én emolumenten.

Emolumenten zijn alle toeslagen op het salaris die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van de CAO PO.

Vragen of opmerkingen?

Bij vragen of opmerkingen kunt u uiteraard terecht bij onze helpdesk, via helpdesk@poraad.nl